

EDYKT

że przy

KATOLICKICH KOŚCIOŁACH
w SŁĄSKU i HRABSTWIE GLACU

sposobni Dozorcy Kościoła ustanowieni, substancya
Kościoła dobrze administrowana, a rachunki Ko-
ścielne należytego czasu oddane i odebrane
bydź mają,

w Wrocławiu literami Grassowemi.

Present: 8th Januar 1794. 2° Qua

My FRYDRYCH WILHELM,
z Bożej łaski Krol Pruski, Margrabia
Brandenburski, Sw. Rzymskiego Państwa Arcy-
Podkomorzy i Elektor, Samowładny i Naywyż-
szy Xiążę Śląska, Samowładny Xiążę Orański,
Newszatelski i Walenzki, także i Hrabstwa Glac-
kiego; Xiążę Geldryjski, Magdeburski, Klew-
ski, Juliyski, Berski, Szczeciński, Pomorski, Ka-
zsubski i Wendencki, Meklenburski i Krossen-
ski, Burgrabia Nyrnberski nad gorami i poniżej;
Xiążę Halberstadtcki, Mindencki, Kamincki,
Wendencki, Szweryński, Raceburski, Ostfrys-
landcki i Moerski; Hrabia Hoënzolercki, Ru-
piński, Marchycki, Rawensberski, Hohensteyn-
ski, Teklenburski, Szweryński, Lingencki, By-
rencki i Lerdamski, Pan na Rawenszteynie, ziem
Rosztockich, Sztargardski, Lauenburski, By-
towski, Arlaycki i Bredaski &c. &c.

nie

nie miło Nam było. dowiedzieć się, że przy wielu Katolickich Kościołach w Śląsku, osobliwie na tych miejscach, na których prywatne Dominia Prawo mają podawania godności Kościelnych, (Jus Patronatus) odbieranie rachunków Kościelnych od czasu do czasu zaniedbane a substancja kościelna nie po gospodarsku zażywana była. Szkoda dla Kolatorów i Parafianinów ztąd wyrostała, gdy nie dostawało Kościelnych, a oni się przecie o budowanie Kościołów o budynki farskie i szkolne starać mają, wielka jest dla nich i tak wielu suplikami o Kościelne Kolekty stwierdzona bywa. Nasza tedy Królewska pieczołowitość o Dobro wiernych Naszych Wasałów i Poddanych Nas obowiązuje, i temuż nieporządku zabieżeć, i według należącego Nam Prawa iako Naywyższemu Dozorcy, przepisy podać, według którego się napotym przy ustanowieniu dozorców Kościelnych i rachunków ich sprawować powinno. Intencja Nasza nie jest terażniejszemu Wikaryatwu Biskupskiemu i Panom Biskupom prawa im należyte ukrócić; lecz Naszym Woennym i Dominialnym Komorom takowe społ usiłowanie zlecimy, aby takowe nieporządki a osobliwie z własney woli pochodzące postęпки Plebanów i Dozorcy kościelnych napotym się już więcej pokazać nie mogły.

Stanowimy tedy i nakazujemy tak łaskawie iako ostro: co następuje:

I.

Względem obrania Dozorców kościelnych.

1. Przy każdym farskim Kościele, także przy filialnych Kościołach, które swoje własne majątkości mają, powinni dwu sposobnych Dozorców kościelnych obrać i ustanowić.
2. Obranie ich przynależy Kolatorom Kościołów.
3. Lecz powinni takowych mężów obrać,
 - a) Ktorzy swoje własne grunta mają,
 - b) Którym Pleban i gmin dowierza, a przetoż dobrej sławy są, a
 - c) czytać i pisać umieją.
4. Gdyby na jakim miejscu mężów takowych nie było, którzyby czytać i pisać umieli, tedyć Kolator innych obrać może, ale kogo z urzędników swoich ustanowić musi, któryby im rejestra rachunkowe pisał.
5. Oprócz tego każdy się domyslić może, iż, gdy dotąd już ustanowieni Dozorcy Kościelni sposobnymi są ludźmi, daley ieszcze zostać mogą, a iż gdy którykolwiek z tego urzędu zeydzie, inny na to miejsce ustanowiony być musi.
6. Plebanie powinni do 4 tydni obranie Dozorców Kościelnych i jeżeli dotąd ustanowieni zostać mają, Wikaryatwu Biskupskiemu oznaymić.

7. Gdy

7. Gdy się Kolator w ustanowieniu sposobnych Dozorcow Kościelnych niedbałym pokazuje, tedy go Pleban do tego upraszać, a jeżeliby to bez skutku było, Biskupskiemu Wikaryactwu oznaymić powinien, które potym Woienney i Dominialney Komorze, Departementu swego wiadomość o tym podać, to zaś owego do powinności pobudzić ma.

II.

Względem Administracyi Dobr kościelnych.

1. Administracyi Dobr Kościelnych powinni się podiać Dozorcy Kościoła za poradą Plebana.
2. Aby częścią wiedzieć można, które Dobra teraz Kościołowi należą, częścią też aby niepochybne fundamenta były, według których napotym rachunki rozeznane być mogą, tedy do 4 tydni po publikacyi tegoż Edyktu reiestra wszystkich dobr kościelnych od Dozorcow Kościoła za poradą Plebana spisane i wygotowane być mają. Ten Reiestr w sobie zawierać ma rzetelne opisanie.
 - a) Dokumentow do Kościoła, Fary i szkoły należących ich Fundacye i prawa wyrażających.
 - b) wszystkie do Kościoła, Fary i szkoły należących budynkow, ich Inwentarzow i w jakim stanie się teraz znajdują,
 - c) wszystkich do Kościoła i nabożeństwa należących sprzętow, ozdób i innych rzeczy.
 - d) wszystkich do Kościoła, Fary i szkoły należących lasow,
 - e) naznaczonych, to iest nieodmiennych
Dochodow i
wydatkow,
 - f) Sumy Dobr Kościelnych po ostatnim rachowaniu i iako się w nim utwierdziła.
3. Kolator na mieyscu Kościoła mieszkający powinien Dozorcow Kościoła napominać, aby ten reiestr do naznaczonego czasu wygotowany i iemu potym predłożony był.
4. Odebrawszy go, powinien pilnie przeglądać, jeżeli wszystko należyte wyrażono. A gdy się pokaże, iż się w czym omylili, oznaymi to Plebanowi i Dozorcom kościoła, Co gdy się poprawi albo ten Reiestr nieomylnym iest, powinni go Dozorcy kościoła trzy razy odpisać. Jeden Eksemplarz od Kolatora do Woienney i Dominialney Komory-Departementu, a drugi od Plebana do Biskupiey Rezydencyi odesłany będzie, trzeci zaś odłoży Kolator do kościelnych Aktow, a Konept zostanie przy Dokumentach kościelnych. Tak Konept, iako też te trzy Kopie podpisać powinien Pleban i Dozorcy kościelny. Powinien też Kolator na obu dwu Kopyach, które do Komory i Rezydencyi Biskupiey odesłane będą, oświadczyć, iż za nieomylnne są uznane. Gdyby zaś do 6 tydni, ode dnia Publikacyi tegoż Edyktu rachując, ten Reiestr u Komory nie był oddany, tedy Kolator do tego napomniony być ma; co też i z Biskupiey Rezydencyi Plebanowi nakazać powinno.

5. Wszystkie podług woli swej dysponowanie dobrami kościoła Plebanowi i Dozorcom kościelnym koniecznie zakazane być ma; a tylko
6. moc mają
 - a) do pewnych i nieodmiennych i
 - b) takowych wydatków, których potrzeba wyciąga, i odwłokaby zaszkodziła.
7. Do wszystkich innych wydatków potrzebne jest pozwolenie Kolatora, a gdy wydatki więcej nad trzydzieści talarów twardych wynoszą, powinno jeszcze aprobacji z Biskupiej Rezydencji szukać.
 Gdy Kolator nie jest przytomnym, tedy albo Przełożonemu gospodarstwa, albo Dozorcy sprawiedliwości [Justitiario] powinien dać pełną moc, niezwykcyjne wydatki aż do trzydzieści talarów twardych pospolicie aprobować. Przy większych wydatkach zaś potrzebne jest pozwolenie nieprzytomnego Kolatora, chyba też kogo wyraźnie pełnomocnym uczynił, więcej wynoszące wydatki stwierdzić i aprobować.
 Gdy który Kościół więcej ma Kolatorów, którzy na dobrach albo wsiach swoich mieszkają, albo przecie blisko są, tedy każdy z nich powinien dać pozwolenie do niezwykcyjnych wydatków, albo się spolem umówić muszą względem pełnomocnego, i jeżeli aprobacją Kolatora na miejscu Kościoła mieszkającego za sprawiedliwą uznają. A gdyby Kolatorowie przytomni nie byli, ale daleko, tedy powinni na Dobrach swoich albo blisko ustanowić kogo za pełnomocnego, któryby w ich imieniu takową aprobacją dał.
8. Kolatorowie i Urzędy Biskupie żadnych nie mają pozwolić wydatków któreby były bez potrzeby i bez pożytku. Na potym już tedy nie godzą się wydatki za ucztę przy odbieraniu rachunków kościelnych.
9. A żeby też Plebanie i Dozorcy Kościoła, także i służący u Kościoła żadnego sposobu nie mieli, Kościołowi wydatków więcej, jakby potrzeba było czynić, tedy wszystkie na cały rok niepewne wydatki, na przykład za ochędowanie Kościoła, za bieliznę na pewną sumę naznaczone być mają.
10. Pieniądze z Dobr Kościelnych nie mają być inaczej pożyczane, iak:
 - na listy zastawne kraiowe, (Pfandbriefe.)
 - na Hypoteki, które pierwszą połową sumy kupienia ubezpieczone są,
 - na Obligacye Banku.
11. Takowe pożyczanie ma się stać z wiadomością i aprobacją Kolatora; osobliwa aprobacja z urzędu Biskupskiego, względem rozkazu pod No. 10 danego, nie jest potrzebna, gdyżby to barzo obszerna rzecz była.
12. I samemu Kolatorowi nie godzi się do siebie wziąć pieniędzy kościelnych, chyba na zastaw, dawszy je należytem osobom zapisać.
13. Jeżeli już teraz Kościół ma pożyczane pieniądze na mniej bezpiecznym miejscu, tedy ie zaś sobie mają dać wypłacić Dozorcy Ko-

Kościelni, którzy za nie ręczyć mają, i powinni się o to starać, aby bezpiecznie pożyczone być mogli. A gdy się przy odpłaceniu takowych pieniędzy niedbałymi pokażą, tedy to Pleban Kolatorowi oznaymiec, a ten ich do powinności ich napominać powinien.

14. W Kasie Kościelney więcej nad dwadzieścia talarow twardych próżno zostać nie ma, chybaby więcej pieniędzy na nieuchronne wydatki potrzeba było. Ale się raczej o to postarać mają, aby na zastaw bezpiecznie pożyczone były, a gdy do 3 miesięcy żadney okazji nie znajdą, powinni je iak kościelne pieniądze do Naszego Wrocławskiego Banku na prowizyą odebrać. Każdy zrozumieć może, iż, gdy potym takowe pieniądze na zastaw albo Hipotekę będą mogli być pożyczone, one zaś z Banku będą mogli odebrać i zaściągnąć.
15. Plebanie powinni Dozorcom Kościoła w takowym przypadku, ich powinności przypominać, a gdy oni przecię na to niedbaią, Kolatorowi o tym wiadomość podać, który je do ich powinności wykonania pobudzać musi.
16. Listy dotyczące się Fundacyi do Kościoła, Plebanii i szkoły należące, i inne ważne Dokumenta, listy zastawne krajowe, Hipoteki, Obligacye Banku, i gotowe pieniądze, powinny w osobliwej skrzyni z zamkami opatrzone, być schowane. Klucz do pierwszego zamku powinien mieć Pleban, do drugiego pierwszy, a do trzeciego drugi Dozorca Kościoła.
17. Przy otwieraniu teyże skrzyni wszystkie te trzy osoby mają być przytomne. A gdyby który z nich chorował, tedy komu innemu z Parafianinow Klucz ten oddać, i na miejsce swoje naznaczyć go powinien. Ponieważ na wsiach Kasa Kościelna w domu Plebana bezpieczniejsza jest, niżeli w kościele, tedy też tam za opisaną ostrożnością zostać ma.
18. Takowe też ostrożności powinno zażywać względem ozdób lub kosztownych rzeczy kościołowi należących, a których tylko w uroczystych Świętach przy nabożeństwie zażywają.
19. Aby wszystkiemu oszukaniu względem pieniędzy kościelnych zabiegnąć, tedy wszystkie płacenia tylko się stać mają za kwitem od Plebana i Dozorcow kościoła podpisanym; a takowy tylko kwit dla płaćącego ma mieć walor i Effectum liberationis.

Ponieważ ale przy niektórych Kościołach małe dochody pewne, często tylko kilka groszy wynoszące, płacone bywają, a obszernaby to rzecz była, gdyby każdy raz przy płaceniu takowej sumki Pleban i oba Dozorey Kościoła mieli być przywołani, tedy Plebanowi na takowe małe dochody, które iednak sumę o dwu talarach twardych przechodzić nie mają, od Dozorcow Kościoła podpisane kwity zwypuszczeniem Daty mają być zwierzone. Przy porachowaniu zaś powinno być takowe dochody w reiesrze wyrażone, albo gdy ieszcze resztują, powinien się Pleban produkowaniem kwitu ieszcze nie wydanego wyświadczyć.

Oprocz tego Pleban żadnych pieniędzy do Kasy kościelney należących nie ma przy sobie chować, ale je do Kasy oddać powinien, te zaś nad pięć tal. tw a przy Kościołach, które tylko niezwyčajne wydatki o kilku czeskich mają, nigdy nad dwa tal. tw. przy sobie zostawić.

20. Listy zastawne Kraiowe (Pfandbriefe) do Kasy kościelney ie kładąc, nie mają zostać Kurentnemi. Rekognicya na prowizye nie ma w tey Kasy, w ktorey listy zastawne leżą, schowana być, aby przy iakiey kradzieży oboie nie było ukradzione. Powinno też zawsze numer listu zastawnego i wieś, na którą takowy list wygotowany jest, w reiestrze rachunkowym wyrazić.

III.

Względem rachunkow Kościelnych i odbierania ich.

1. Rachunki względem substancyi Kościelney, oba, Pleban i Dozorcy Kościoła trzymać powinni.
2. Ku temu końcowi dwie Książki należą. Jedna dla Plebana a druga dla Dozorcow Kościoła.
3. Te Książki albo reiestra rachunkowe iednakowym sposobem trzymane być mają. Na iedney stronie dochody a na drugiej wydatki wyrażone sioją.
4. Każdy dochód i wydatek, co narychley, w obie książki ma być wpisany.
5. Te książki powinno co Rok ultimo Decembr. skonać i rachunek na cały rok wygotować.
6. Takowy coroczny rachunek powinien w sobie zawierać:

TIT. I.

Extrakt lub sumę substancyi kościołowi należącey, i co według ostatniego rachowania wynosi.

TIT. II.

Dochód, a to

1. przepisana sumę gotowych w Kasie pieniędzy po przeszłym rachowaniu.
2. pewne i nieodmienne dochody,
3. przypadkowe dochody.

TIT. III.

Wydatki, a to

1. pewne i nieodmienne wydatki,
2. przypadkowe wydatki.

TIT. IV.

Rekapitulacya dochodow i wydatkow i co potym zostanie.

TIT. V.

Wyrażenie, iak wiele substancya do Kościoła należaca, aż do ostatniego dnia Grudnia wynosi, i gdzie na prowizyą oddana jest.

7. Ten od Plebana i Dozorcow kościoła podpisany rachunek z potrzebnymi atestami Kolatorowi przynamniey do 8 tydni od ostatniego dnia Grudnia rachując, powinien być oddany.
8. Ten zaś, albo sam, albo przez ktorego urzędnika swego powinien to przeglądać, to jest doświadczać się,

a) ie-

- a) jeżeli substancya Kościołowi należąca i suma w Kasie schowana z przeszłych reiestrow rachunkowych należyćie jest przeniesiona.
 - b) pewne i nieodmienne dochody należyćie opisane i
 - c) wydatki kwitami stwierdzone są?
 - d) jeżeli względem odmiennych wydatków iakiego zarzutu czynić nie trzeba, i
 - e) jeżeli rachunek dobrze wychodzi?
9. Gdy się to stało, naznaczy dzień ku odbieraniu rachunku, i oznaymi to Plebanowi i Dozorcom Kościoła.
10. w Terminie odbierania rachunku, który przynamniemy przy końcu miesiąca Kwietnia zawarty być powinien, mają być rachunki według przepisu sub Nro. 8 danego przeglądane, Dokumenta względem wypożyczonych Kapitałów z sumą w Kasie produkowane, napomnienia Kolatora predłożone i rozważone, a jeżeli które reszta bez pomocy Zwierzchności nie mogą być zaciągnięte Dozorcy Kościelni napomnieni być mają, aby sobie pomocy Najwyższej do tego wyżądali. Lecz na to wszystko powinien być Protokoł spisany i podpisany.
11. Kolator powinien Ekonomicznemu swemu Urzędowi albo Dozorcy sprawiedliwości pełnomoc dać do odebrania rachunków.
12. Jeżeli więcej jest Kolatorów Kościoła, powinni się względem dnia na odebranie rachunku umówić. Kolator ale na miejscu, gdzie Kościół stoi, mieszkający, ma to prawo, żądać, aby się odebranie rachunku w domu jego stało.
13. Pleban powinien Arcykapłanowi oddać Kopią reiestru rachunkowego i Protokoł przy odebraniu rachunku spisany, a względem wszystkiego innego, co się tycze przytomności Arcykapłana przy odbieraniu rachunku, to przestrzegać powinno, co w Sporządzeniu od 8 dnia Sierpnia 1750 nakazano.
14. Gdy Arcykapłan od wszystkich pod nim stojących Kościołów reiestra rachunkowe otrzymał, co się przymniemy do ostatniego dnia Czerwca każdego roku stać ma, tedy z nich sumowny Extrałt zgotuje, który według lit. A następujące kolumny w sobie zawiera:
- Imię kościoła,
wyrażoną Sumę substancyi po ostatnim porachowaniu,
dochody terazniejszego roku,
wydatki,
sumę substancyi Kościoła terazniejszego roku,
jeżeli tedy substancyi w przeszłym roku przybyło albo ubyło?
Przyczyny, czemu więcej jest albo mniej.
Jeżeli substancya iak nakazano na prowizyą jest dana, albo nie, a czemu nie?
15. Takowy Extrałt powinien Arcykapłan z podaną wiadomością według przepisu sub B. wyrażonego, do Woienney i Dominialney Komory Departementu, a Kopią do Biskupiego urzędu przynamniemy aż do ostatniego dnia Sierpnia odesłać. Oboie, Extrałt i wiadomość wyrażoną, powinno napotym w niemieckim języku napisać.
16. Gdy się z Extrałtu pokaże, że substancyi Kościoła ubyło, a przyczyny tego Biskupiemu urzędowi, albo Komorze nie zdają się być dostateczne, tedy ow od Plebana, ta zaś od Kolatora Kościoła potrzebną żądać będzie Explikacyą, i gdyby to za potrzebną uznano, lepsze ieszcze doświadczenie nakaże.
17. Woienne i Dominialne Komory pilną bacność na to mieć powinny, aby te reiestra i Extrałty należytego czasu oddane były. Co też powinnością jest urzędu Biskupiego. A gdyby tedy Arcykapłan należytego czasu nie otrzymał kopią reiestrow rachunkowych od którego kościoła, powinien to Biskupiemu urzędowi oznaymić, aby on Plebana do wykonania powinności jego pobudzał.
18. Gdyby iaki spor powstał o Administracyi pieniędzy kościelnych i rachunkach ich, a niemożnaby to było w dobroći uspokoić; tedy się Biskupi Urząd należyćie o tym wypytywać i według prawa to rozsądzić

- ma. Naszym Komorom zaś na przestrzeganie tegoż przepisu pilną baczność nakazujemy.
19. Odebrane reieltra rachunkowe Kościoła na osobliwym miejscu w Sakrysty schowane być mają.
 20. Na ośstatku przy każdym odbieraniu rachunków Kościelnych powinno.
 - a) wszystkie do Kościoła i nabożeństwa należące Kleynoty i rzeczy
 - b) także, iako się w następującym rozdziale opisze, lasy kościelne i Plebańskie, i
 - c) Kościoły, Plebańskie i szkolne budynki rewidować, i w jakim stanie się znajdują do Protokołu rachunkowego na końcu jego wpisać i wyrazić.

IV.

Względem zażywania i zachowania Lasow do Kościoła i Plebanii należących.

1. w Naszey Ustawie względem drzewa, pastwiska i myślistwa d. d. z Porzadamu 19 dnia miesiąca Kwietnia 1756 Tit. I. § 4. dany rozkaz, żeby z farskich gruntów i innym duchownym osobom należących, które tylko małe lasy mają, bez pozwolenia Naszych Komor żadnego drzewa, chybaby krzewiny i chrościny nie przedawano, ale żeby lasow tylko na budowanie i potrzebne palenie zażywano, i napotym też pilnie przestrzegany być ma.
2. Gdy Pleban ten Naywyższy rozkaz Nasz zaniedba, tedy Kolator i Dozorcy kościelni powinni to będą Naszey Komorze bez odwołki oznaymić, która potym Officium Fisci przeciwko Plebanowi pobudzić i ku zachowaniu lasow potrzebne sporządzenia uczynić powinna.
3. Oprócz tego, iako już wyżej Tit. III. No. 20 nakazano, powinno każdy rok, przy odbieraniu rachunków kościelnych, lasy rewidować i oglądać, i w Protokołu spisanym wyrazić, jeżeli lasy według ustanowienia zażywane były, albo czego zaniedbano.
4. A gdyby też wtakowych lasach wyrabane i puste miejsca były, tedy przy odbieraniu rachunku osobliwy Protokoł ma dla tego być spisany, a za poradą iakiego Leśnego ma być naznaczono, iakoby takowe miejsca na pożytek mogły być obrocone. Ten Protokoł powinno do Naszey Komory odesłać, która doświadczywszy się tego przez Nasze Naywyższe leśnictwo, potrzebne potym rozkazy wyda.

V.

Względem Reparacyi i budowania.

1. Przed skończeniem Protokołu względem odebranego rachunku, powinien Kolator albo sam albo przez Urzędnika swego w przytomności Plebana i Dozorców kościoła, wszystkie do Kościoła, Plebanii i szkoły należące budynki oglądać, jeżeli i iakie reparacye i budowania potrzebują, a, w jakim się stanie znajdują, do wspomnionego Protokołu dać wpisać.
2. w Przypadku takowey Reparacyi, którą Pleban z służebnymi swemi uczynić może, powinien Kolator Plebanowi przypominać, iż według sporządzenia od 8 Sierpnia 1750 tę Reparacyą na siebie wziąć powinien. A gdyby się on przy wykonaniu tey powinności niedbałym pokazywał, ow żądać ma u Biskupiego Urzędu, aby Pleban do tego był lepiej napomniony i pobudzony.
3. w Innym przypadku zaś, i gdy gotowe pieniądze kościelne na reparacyą i budowanie wystarczą, a Kolator, Pleban i Dozorcy Kościoła pospołu uznawają, iż to potrzebna rzecz jest, i iakim sposobem się to budowanie albo reparacya stać ma, a koszta, które budowniczy wyrachował, nie wynoszą nad pięćdziesiąć talarów twardych, tedy ten wydatek zaraz pozwolony być może. Dozorcy kościoła wspoł z Plebanem powinni mieć o to staranie, aby budowanie i reparacya dobrze i bez zbyt- nych kosztow wykonana była.

Każdy to zrozumie, iż, gdyby iakie budowanie albo iaka repara-
cya przed odbieraniem rachunkow kościelnych potrzebna była, tak-
we pozwolenie nie ma być odłożone aż na Termin odbierania rachun-
kow kościelnych, lecz osobliwy dla tego Protokoł ma być spisany,
ku kościelnym Aktom przyłożony, a w przyszłym Protokołu względem
odcierania rachunkow, wspomniony.

4. Gdy więcej nad pięćdziesiąć talarow twardych budowanie wynosi, albo
gdy przy reparaey pod tą sumę kosztow wynoszący, zgodzić się nie
mogą względem potrzeby, albo sposobu, iakoby się to stać miało, te-
dy to przestrzegać powinno, co w Ustawie od 4 miesiąca Sierpnia 1750
nakazano.

VI.

Względem nowego podarowania i fundacyi na Kościoły, Plebanię i szkoły.

1. Ponieważ Rządowi Naszemu (Oberamtowi) wszystkie Dyżpozycye na u-
twierdzenie odebrane być powinny, w których iakie fundacye i podaro-
wania kościołom, Plebanom i szkołom wyrażone są, i o to się postarać
powinno, aby te pieniądze po otrzymaney aprobacyi do Kasy nazna-
czoney wypłacone były; tedy rozkazujemy, żeby w każdym takowym
przypadku, Biskupiemu urzędowi o tym wiadomość dali, Kolatorowi
zaś i Plebanowi podpisany Extrakt teyże Dyżpozycyi przyśleli.
2. Ten Extrakt ku Dokumentom kościoła położony być ma. w Następu-
jących zaś rejestrach rachunkowych powinien takowy nowy przybytek
substancyi pod dochodami wyrażony, i do Protokołu rachunkowego
okolicznie opisany być.

VII.

Osobliwie obserwacye.

A. Przy tych Kościołach, przy których Nam Samym jus Patronatus należy, powinno

1. Masze Komory jednego, a podług okoliczności, i dwu Komisarzow u-
stanowić, którzyby powinności kolatorom nakazane przerzeczonym
sposobem wykonywali. w Miałtach powinno osoby z Magistratu, na
wsiach zaś arendarze krolewskich Dobr, albo Administrator i Justitiarius
tę powinność na się wziąć.
2. Każdy rok powinno Kopią rejestrow rachunkowych kościoła i Protokołu
względem ich odebrania do Komory Powiatu przynamniey do ostatnie-
go dnia Czerwca odebrać.
3. Żaden wydatek, wynoszący dziesięć talarow twardych i więcej wyno-
szący, jeżeli nie należy do pewnych i nieodmiennych, ale do przypad-
kowych, nie ma być bez osobliwego pozwolenia Komory do rachun-
kow wpisany.

B. Przy tych kościołach, przy których terazniejszy Pán Biskup Wrocławski jus Patronatus ma,

powinno, poki Administracya Biskupstwa trwać będzie, też przestrze-
gać, co sub Lit. A nakazano.

C. Przy tych kościołach, które pod Panami Biskupami Pra- skimi, Ołomuckimi i Krakowskimi stoja,

wszystkie wyżey dane rozkazy, ile się do nich przytłosować mogą, po-
winno być przestrzegane. Osobliwie duchowni Komisarze mają to
uznać za powinność, co w 3 Rozdziale sub No. 14 i 15 Arcykapłanom
nakazano.

D. Przy kościołach Małteńskiego Orderu

każdy zrozumieć może, iż to, co względem Biskupiego urzędu i Ar-
cykapłanow rozkazano, na te Kościoły aplikowane być nie może. Na
przeciwno temu rozkazujemy, żeby wszystko inne, co w przeszłych
Roz-

Rozdziałach względem ustanowienia sposobnych Dozorcow, dobrej Administracyi substancyi kościelney, osobliwie względem spisania porządnego Reiestru i iego odesłania do Naszych Komor, daley i to, co względem rachunkow kościelnych i Extraktow ich do Komor Naszych co rok odesłać mających, i względem przepisane go 'zażywania i zachowania lasow &c. nakazano, i na nie aplikowane być może, od Komendorow ich Komendy przestrzegane, a Kościoły, Plebańskie i szkolne budynki od nich w dobrym stanie zachowane były, ponieważ i Komendorom na ich wolę zażywanie substancyi kościelney i lasow oddać, a zaniedbania kościelnych, Plebańskich i szkolnych domostw pozwolić nie chcemy

E. Względem kościołow tych Fundacyi, ktore są exemti ordinis, iako to, ordinis Cisterciensis, Pramonstratensis, i krzyżaków,

to się też przy nich przestrzegać nie może, co względem Arcykapłanow i Biskupiego urzędu w Rozdziałach wyżej nakazano. Lecz te Fundacye powinny na się wziąć ten obowiązek, żeby przy tych Kościołach, ktore własną mają dzierżawę (peculium) ona zachowana była, ich lasy według nakazu zażywane i budynki kościołow, Plebanii i szkół w dobrym stanie trzymane były.

F. Ponieważ wola Nasza Najwyższa nie iest, aby przez nowe rozkazy w Rozdziałach wyżej wyrażone kościołom nowe koszta uczynione być miały, tedy rozkazujemy

1. żeby w przypadkach sub A et B. ustanowieni Komisarze żadney nagrody za Komisyą nie żądali, i powinności swoje darmo wykonywali
2. żeby w rzeczach kościelnych żadney Taksy albo zapłaty w Kancelaryi nie brano, chyba w takowych przypadkach, w ktorych już dotąd zwyczajne były.
3. Żeby Nasz generalny Poczarski Urząd reiestra Kościelne do Naszych Komor przerzeczonym sposobem odsyłające darmo kazał wziąć

Spodziewamy się, że Naszy wierni Wazale i Poddani te w Edykcie wyrażone rozkazy za rzetelny dowod Krolewskiego Naszego pieczętowania o kościoły i szkoły uznają, Panowie Biskupowie, Komendorowie Małteńskiego orderu i dnchowne Fundacye zaś ku dosiagnieniu tego od Nas zamierzonego pożytecznego celu z ochotą i wszelką pilnością dopomagać będą.

Naszym Woiennym i Dominialnym Komorom, Rządom Sadowym lub Oberantom i Officio Fisci rozkazujemy, żeby na Spełnienie tegoż Edyktu pilną baczność mieli, i nie dopuszczali, aby go w czym przestępowano.

Na ostatku ten Edykt, aby się nikt niewiedzeniem nie wymawiał, nie tylko zwyczajnym sposobem publikowany, ale też każdemu duchownemu komisarzowi i Arcykapłanowi, każdemu Plebanowi do kościelnych Aktow, każdemu Kołatorowi kościoła, Dozorcom Kościoła, każdej Parafii i każdemu gminowi, gdzie Parafia iest, przez Konsyliarza powiatowego przysłany i tenor § 19 Rozdziału II. przez osobliwą Publikacyą w gazetach w ten sposób oznaymiony być ma, iż przy płaceniach kościelnych tylko kwity od Plebana i Dozorcow Kościelnych wspoł wydane ważne być i Effectum liberationis dla Debitora mieć maia.

Dla wiary publiczney pod Naszey własney Ręki podpisem pieczęć Krolewską przycisnąć kazaliśmy. Stało się w Generalney Kwaterze Güntersblum, d. 14 Lipca 1793.

(L.S.)

Frydrych Wilhelm.